

Je stát dobrý nebo špatný hospodář?

3. května 2022

Na dodržování každého zákona musí někdo dohlížet, příprava každého z nich zabere čas, který není vzhledem k počtu zákonodárců a nejrůznějších expertních týmů zrovna levnou záležitostí. Také pro podnikatele a živnostníky znamená dodržování zákonů obrovské finanční, časové a personální náklady. Do jaké míry jsou prostředky, které se v celém tomto, ve smyslu přidané hodnoty, neproduktivním, procesu, účelně vynakládány?

Jak se daří našim zákonodárcům podporovat českou ekonomiku? Kdy se dočkáme, že Česká republika bude fungovat jako efektivní a transparentní stát 21. století, který šetří veřejný rozpočet a zakládá si na vstřícnosti vůči podnikatelským subjektům a jejich důvěře v instituce?

Například v oblasti daní se podnikatelé musejí každoročně vypořádávat s celou řadou změn. Takový zákon o správě daní a poplatků má již 180 novel. V letošním roce čeká podnikatele například zvýšení minimálních záloh na zdravotní a sociální pojištění, zvýšení příjmového limitu pro plátce DPH, změny ve stavebnictví či nové kompenzace a dotace pro ty, které postihla pandemie covid-19. Všem OSVČ bez výjimky budou také od ledna 2023 zřízeny datové schránky. Zájemců o jejich využívání je ale doposud v Česku asi jen půl milionu (využívá je asi šest procent Čechů ve věku nad 18 let). Novelu zákonů a nové či pozměněné daňové povinnosti je třeba neustále hlídat a se změnami počítat.

Jak systematicky dokáže stát o změnách občany a podnikatele informovat, aby se v džungli různých předpisů a v řadách tisíců úředníků neztratili? Jaké funkční nástroje pro komunikaci s podnikateli stát nastavil, a dokáže ty, které má, efektivně využívat? Digitalizace veřejné správy je dlouhá léta spíše doménou strategických dokumentů a konferencí. S první strategií budování eGovernmentu přišlo Ministerstvo vnitra už v roce 2007. V návaznosti na ni byla o rok později vytvořena kontaktní místa Czech Point, v roce 2009 spuštěny datové schránky a v roce 2012 začaly fungovat základní registry. K legislativnímu zakotvení, které iniciovala a schválila poslanecká sněmovna, došlo v roce 2019, kde zásadním průlomem bylo schválení zákona o právu na digitální služby (tzv. „digitální ústava“ občanům garantuje možnost komunikovat s úřady přes internet a státu ukládá povinnost postarat se o to, aby digitalizace služeb proběhla do pěti let). Až na dílčí úspěchy je evidentní, že se strategii v oblasti eGovernmentu daří naplňovat jen velmi omezeně, na což opakovaně upozorňoval i Nejvyšší kontrolní úřad. Dobrou vizitku české digitalizaci nedělá ani mezinárodní srovnání.

Fungující elektronická identifikace, elektronický podpis a hlavně sdílení digitálních registrů by značně zjednodušily komunikaci mezi jednotlivými institucemi i mezi institucemi, občanem a podnikateli. Naprostá většina záležitostí je proveditelná z domova na dálku. Co všechno je reálné stihnout do roku 2025 a v jaké kvalitě je stát schopen digitalizaci realizovat? Nebo zase půjde jen o další tunely?

Také o snižování byrokracie se mluví roky, v praxi k ní ale příliš nedochází. Plán systémového snížení administrativní zátěže podnikání 2019–2022, jehož garantem je

Ministerstvo průmyslu a obchodu, podává přehled opatření ministerstev a dalších orgánů státní správy pro snižování administrativní zátěže podnikatelů. Podle plánu by se během tří let mělo změnit nejméně 33 právních předpisů a zjednodušit tak 133 povinností, které podnikatelům v současné době legislativa ukládá. Právě vysokou administrativní zátěží, která je často spojena mimo jiné i s výkaznictvím a řadou dalších povinností, dlouhodobě považují čeští podnikatelé za významnou překážku byznysu. Jednou z typických ukázek je například exekuce, které v rámci personální a mzdové agendy musí zaměstnavatel řešit za své zaměstnance. „Exekuce na mzdy – když si stát neumí poradit sám, vezme si jako rukojmí zaměstnavatele“ byla také „vítěznou“ Absurditou roku 2019.

Uplynulých 15 let, kdy jsou v rámci podnikatelských soutěží Firma roku a Živnostník roku vyhlášovány výsledky ankety Absurdita roku, ukazuje, že má stát skutečně co dělat! K tomu všemu je tu další absurdita, která letos zvítězila v hlasování veřejnosti. Jednoznačným vítězem se stala nominace Hospodářské komory ČR, která se týká zákona o silničním provozu a nese název **Jak změřit vzdálenost 1,5 metru předjíždějícího auta od cyklisty?** Loňská zářijová novela zákona o silničním provozu nově upravila boční odstup při předjíždění cyklisty, který byl stanoven na 1,5 metru. Řidiči motorových vozidel – tedy také všichni řidiči z povolání, dopravci, spediční firmy nebo rozvážkové služby – nesmějí předjíždět, pokud by nedodrželi bezpečný boční odstup při předjíždění cyklisty. Jak ale přesně tuto vzdálenost odhadnout? Není jasné, jak se bude povinnost vymáhat, když bude vzdálenost třeba jen 1,3 nebo 1,4 metru. Paradoxně novela zároveň zavádí, že cyklista nemusí využít jízdní pruh pro cyklistu. Není zřejmé, jak by se případně posuzovala jízda cyklisty na pozemní komunikaci, a nikoliv po zvláštním jízdním pruhu. Nelze rozumně odůvodnit, proč nemá zpřísněné podmínky i cyklista. Jde o nevyvážená, sotva vymahatelná a z hlediska logiky jen obtížně odůvodnitelná ustanovení.

„Stát a úředníci by neměli svými absurdními nápady firmám a živnostníkům házet klacky pod nohy. Za zásadní považují používání logického uvažování a zdravého rozumu a jeho přenesení do praxe při formování podnikatelského prostředí,“ sdělil viceprezident Hospodářské komory ČR Roman Pommer.

Pomyslné stříbro bere **zákaz zaměstnávání manželky**. Je totiž možné, aby manželé pracovali v jedné firmě nebo i na jednom pracovišti společně, a to i tak, aby jeden z manželů byl nadřízeným toho druhého. Zaměstnavatelem však v takovém případě není manžel či manželka, ale někdo jiný – právnická osoba (například obchodní společnost), i když třeba paradoxně vlastněná právě jedním z manželů. Jestliže se ale muž zaměstnávající nějakou ženu (nebo naopak) rozhodnou, že se vezmou, uzavřou sňatek, musejí ukončit pracovněprávní vztah mezi sebou, ačkoliv zákoník práce neříká, jakým způsobem a kdy, respektive do kdy. Správa sociálního zabezpečení v loňském roce rozhodla, že zanikla účast paní na nemocenském pojištění z důvodu sňatku se svým zaměstnavatelem. SSZ měla za to, že z § 318 zákoníku práce vyplývá kategorický zákaz existence základního pracovněprávního vztahu (pracovní poměr, dohoda o pracovní činnosti či dohoda o provedení práce) mezi manželi. Odmítla argumentaci manžela-zaměstnavatele, že zákoník práce stanoví taxativně čili vyčerpávajícím způsobem okruh důvodů pro skončení pracovního poměru a uzavření manželství mezi účastníky pracovního poměru výpovědním důvodem není. Nicméně správa sociálního zabezpečení

uzavřela, že paní skončilo nemocenské pojištění z titulu zaměstnání dnem, kdy se provdala za svého zaměstnavatele.

Stupně vítězů populární ankety doplnila **Evidence tržeb – jednou ano, jednou ne**. Jedna vláda říká, že je elektronická evidence tržeb úspěšným nástrojem pro dohled nad dodržováním daňových povinností podnikatelů, druhá vláda zase, že je to zbytečná administrativní zátěž bez nějakého významnějšího efektu. Elektronická evidence tržeb se v roce 2013 stala vlajkovou lodí tehdy vládního hnutí. Měla pomoci s lepším výběrem daní a narovnat podnikatelské prostředí. Podle kritiků a představitelů současné vládní moci naopak pro podnikatele přinesla jen další zbytečnou administrativní zátěž a náklady. To je celé sice hezké, ale jsou tu také podnikatelé a živnostníci, kteří se na EET jednou musejí připravit, pak zase přijmout informaci, že EET skončí a kdo ví, co se na ně chystá dál. Pokud by se s každými novými volbami mělo všechno měnit tam a zpět, můžou své podnikání raději pověsit na hřebíček.

Kontakt pro média:

David Pavlát

PR Specialist

+420 777 771 087

david.pavlat@communa.cz

www.firmaroku.cz

www.zivnostnikroku.cz

Vyhlašovatelem soutěží je deník Hospodářské noviny vydavatelství Economía. Titulárním partnerem soutěže Živnostník roku je MONETA Money Bank. Titulárním partnerem soutěže Firma roku je IBM Česká republika. Hlavním partnerem soutěží Firma roku a Živnostník roku je Stavební skupina Eurovia CS. Partnerem krajských kol soutěží je ÚJV Řež. Partnerem soutěží je Volkswagen. Záštitu a odborný dohled soutěží zaštiťuje Hospodářská komora ČR. Záštitu dále poskytli hejtmanky a hejtmani krajů ČR. Odborným partnerem je CRIF, Komora daňových poradců a Svaz průmyslu a dopravy ČR. Dodavatelem je analytická agentura Datank a společnost EPSON. Mediálním partnerem a vysílatelem finálového galavečera ze Žofína je Česká televize.